

FÜGGELÉK

Dokumentumok

Fogarasi Béla levele a Filozófiai Értesítő szerkesztőségének

Tisztelt Szerkesztőség!

A Petőfi-körben lefolyt filozófiai vita idején külföldön voltam, és a vita jegyzőkönyvével csak hazaérkezésem után ismerkedtem meg. Tekintve, hogy a jegyzőkönyv nyomtatásban megjelenik, szükségesnek tartom, hogy e folyóirat olvasói számára Balogh Elemér elvtársnak néhány, személyemet és állásfoglalásomat illető kijelentését helyreigazítsam illetve visszautasítsam.

1. Tény az, hogy a Társadalmi Szemle számára 1954-ben vitacikket írtam a filozófiai helyzetről. Miután a szerkesztőbizottság nem értett egyet a cikkel, a cikket visszavontam. Ezek után nem tudom, hogy milyen alapon terjesztenek Balogh Elemér és különböző elvtársak évek óta híresztelgetéseket e cikkről. Kijelentem, hogy ha a Társadalmi Szemle Szerkesztőbizottsága ezzel egyetért, ma is hajlandó vagyok a cikket teljes terjedelmében közölni. Addig azonban a kézirat nem tárgyalási alap.

2. Nem felel meg a tényeknek, hogy a Társadalmi Szemle számára írott vitacikkem és a Tudományos Akadémián 1954-ben tartott előadásom között lényeges különbség állna fenn. Természetesen minden szerzőnek jogában áll fogalmazásait változtatni és javítani. Az irodalmi jogszokás és a jó erkölcs ebben az esetben megkívánja, hogy a vitában egy szerzőnek nyomtatásban megjelent fogalmazásaira támaszkodjanak, nem pedig a benyújtott – és bizonyos okokból visszavont – cikk kéziratára.

3. Nem felel meg a tényeknek, hogy a Moszkvai Egyetem ünnepi ülészakán 1955-ben tartott előadásom mást tartalmazott volna, mint a Magyar Tudományos Akadémián tartott előadásom a tudományok osztályozásáról. Moszkvában ennek az előadásnak szószerinti orosz fordítását olvastam fel, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia fordítási irodája készített.

4. Sajnos tény az, hogy előadásomról egészen Moszkváig egyebek között azt a rágalmat terjesztették, hogy „a történelmi materializmust nem ismerem el tudománynak”. Mivel ez valóban Moszkváig eljutott, kénytelen voltam az ügyet illetékes helyen felvetni. Ezt az illetékes fórummal

akkor letárgyaltuk, és miután elégtételt kaptam, az ügyet lezártam tekintem.

5. A történelmi materializmus tárgyköre, helye a marxizmus egészében, a filozófia és a társadalomtudomány viszonya, a marxista szociológia problémája jelenleg mind a Szovjetunió ban, mind több baráti országban rendkívül vitatott kérdés. Szükség van nálunk is e kérdések alapos, dogmatizmustól és skolasztikától mentes, kimerítő megvitatására.

Amit megengedhetetlennek tartok, az, hogy egy marxista szerző vagy előadó álláspontját összefüggéseiből kiragadva, eltorzítva és meghamisítva ismertetik, és ezen az alapon pártszerűtlennek vagy éppen pártellenesnek minősítik.

Ez történt Balogh Elemér elvtárs és mások részéről – mint annyi más esetben – a szóbanforgó előadás esetében is. Ez az, amit nem lehet védeni, és aminek a jövőben nem szabad előfordulnia.

Fogarasi Béla sk.

(Filozófiai Értesítő, 4.sz. 1956. szeptember. 162-163.old.)

Földes Anna:

Elkésett tudósítás egy jelentős vitáról

Gyorsszárnnyú Merkur annak idején aligha hetilapnak szállította az olimposzi híreket. Mert a hetilapok – akárhogy igyekeznek Merkur XX. századi utódai – mindenképpen lemaradnak nemcsak az események pergése, de még a mozgékonyabb napilapok mögött is. Jómagam tudósítást szerettem volna írni a Petőfi kör múlt csütörtöki filozófiai vitájáról, ha a napilapok meg nem előznek. De mivel erről már lekéstem, legfeljebb kiegészíthetem a beszámolót azzal, hogy nem arról szólok, ami *elhangzott*, hanem arról, ami *történt*. Mert

több történt ezen az estén, mint amennyit a jegyzőkönyv holt betűi visszaadnak.

Sokszor elmondtuk, s nem is ok nélkül, hogy ifjúságunk érdeklődése leszűkült, hogy az egészségtelen túlzásokba lendülő sportörület elvonja – megfosztja – fiataljaink egy jelentős részét a szellemi élvezetek ezernyi fajtájáról. Legutóbb egyik egyetemi professzorunk mesélte, hogy egy nagyüzem több száz személyt befogadó, modern kultúrtermében másfél óra ember előtt kellett megtartani könyvnapi előadását, (amely egy-